

Ma, mikor igen sokan a nemzetközi jog létjogosultságában kételkednek, mindennél aktuálisabb beszélni, mint az egyes államok közötti kooperációról. De talán nem csalódunk, ha azokkal tartunk, kik e lelkiileg már alig elviselhető gazdasági és kultúr-rombolás nyomán a durván széttépett nemzetközi szálak eddig sosem sejtett erős összeforradásában reménykednek.

Közös érdekek voltak eddig is az államok összehozói s lesznek azután is. És éppen ez érdekek fognak a jelen háború után megsokszorozódni és megizmosodni.

Minden társadalomnak egyik ilyen közös érdeke a társadalom benső ellenségei: a büntettek elleni harc. A háború után járó erkölcsi disszolúció e küzdelmet fokozottabb mértékben fogja szükségessé tenni. A büntettek nemzetközi szervezkedésével szemben pedig kénytelenek lesznek az egyes államok nemzetközileg védekezni. Ez alkalommal pár sorban e védekezés egyik legfontosabb eszközével, a nemzetközi bűnügyi rendőrség eszméjével akarnánk foglalkozni.

A kriminalitás modern fejlődésének két legfőbb szimptomája a gonosztevő speciálódásában és elnemzetköziesedésében mutatkozik. Az új miliőbe került gonosztevő létérti küzdelmének szükséges járulékaik ezek. A társadalmi renddel szembehelyezkedő büntettes ui. századunk magasra fejlett társadalomvédelmi művészetével szemben csak úgy állhatja meg a helyét, ha egyfelől képességgel kifejlését meghatározott térre korlátozza, másfelől pedig, ha üzleteihez nemzetközli piacot teremt. Így alakult ki korunk legveszedelmesebb büntettes típusa: az üzletszerű gonosztevők osztálya, mely a bűncselekmények elkövetését quasi artem gyakorolja. Ez az elem az, mellyel szemben a legnehezebb, gyakran teljesen illuzórikus egy állam védelmi küzdelme. Mert épp ez a büntettes elem az, mely ma nálunk, holnap Berlinben, holnapután meg Párizsban vonja magára működésével a hatóságok figyelmét, hogy pár napra rá az új hazában csillogtassa jól sikerült, üzleteinek dollárokra felváltott eredményeit.

Régóta foglalkoztatja a büntettek e veszedelmes osztálya az egyes államok hívatott szerveit, de anélkül, hogy e téren különösebb eredménnyel dicsekedhetnének. Azok az új törvényalkotások, különösen pedig tervezetek, melyek az új elvek megvalósításával a társadalom védelmét a gonosztevők e legveszedelmesebb osztályával szemben is intenzívebben akarják biztosítani, félős, hogy részben ha jótörést fognak szenvedni, ha az egyes államok izolált védekezését fel nem váltja az államok

közösen szervezett védelme. Ennek pedig elengedhetetlen feltétele: a rendőrség nemzetközi organizációja.

A kérdés felvetése ezért nem ötletszerű. Már meg is van a maga irodalma, melyből elsősorban Stanfet és Reiss nevei emelkednek ki. És különösen az utóbbi, kinek eszméi már praktikus javaslatokban jutnak kifejeződésre. Ezeket a következőkben foglalhatom össze.

A szervezés központjában a nemzetközi rendőri tudakozó hivatal állama. Ide futnának össze az egyes államok rendőrhatalóságainak telefonhálói. A nemzetközi központi rendőrhatalóságnak pedig, hogy feladatait vázlatosan érintsük, a következők lennének:

Feladatköre részben gyakorlati, részben tudományos kérdések megoldásáról tevődne össze. Így hatáskörébe tartozna mindenek előtt: a közveszélyes nemzetközi gonosztevők (nemzetközi szálloda-tolvajok, kasszafűrók, leánykereskedők stb.) ellenőrzése. Azoknak a legveszedelmesebb büntetéseket, kiket a legtöbb állam nagy gyakorlatú detektívtestülete oly jól ismer s kikkel szemben mégis oly gyámoltalan. Vagyuk fel a következő esetet: mondjuk, Budapestre megérkezik egy "nemzetközi" és egy előkelő szállodában köt ki, ahol ugyan nem "dolgozik", de egy "caup"-ot készít elő. A pesti rendőrség a nemzetközi büntettes albumból felismeri. Ha most a nemzetközi rendőrhivatal szervezve van, úgy haladéktalanul bejelenti annak megérkezését. A nemzetközi rendőrhivatal pedig erre azonnal az összes államokba szétküldi kérését, hogy a jelzett nemzetközi gonosztevő ellen nincs-e kibocsátva letartóztatási rendelet? Ha valahonnan igenlő választ kap, értesíti rögtön a pesti rendőrséget, amelyik a mit sem sejtő és pesti működését még meg nem kezdett büntettest azonnal letartóztatja. Hogy ez a szervezett gyors eljárás mennyire más eredményekhez vezetne a ma rendelkezésünkre álló szegényes eszközökkel szemben, nem szorul igazolásra. De tegyük fel azt az esetet, hogy a nemzetközi rendőrhivatal nem kap letartóztatási parancsot. Ebben az esetben a pesti rendőrség éber megfigyelés alatt tartaná elutazását és az irány és ha lehet a hely megjelölésével jelentést tenne a nemzetközi központnak. Ez pedig azonnal tudatná az illető hely rendőrségével nemzetközi vendégének valószínű megérkezését. Ily ellenőrzés mellett természetesen óriási mértékben meg volna nehezítve a szabad operálás.

Másik fontos feladata lenne e nemzetközi szervnek a világ pénzpiacainak, különösen tehát a börze területének ellenőrzése. Mert tudvalevő, a gazdasági élet fejlettségével a börzspekulánsoknak is kifejlett ama büntettes típusa, mely a fejletlenebb gazdasági viszonyok között még nem volt ismeretes. Ezek a veszedelmes

"börze-hiénák" csak úgy korlátozhatók üzleteikben hatékonyabban, ha kiterjed rájuk a központi szerv figyelme, mert nemzetközi üzleteik szétáraszák embereiket mind oda, ahol börze-spekulánsok léteznek.

A nemzetközi rendőrhivatal másik fontos feladata: a nyomozás technikájának minél magasabbra való fejlesztése volna. Ezt a célt pedig egy, e hivatal keretein belül szervezett nemzetközi laboratórium szolgálná. Ennek volna tehát hivatása a nehezebb vizsgálatok elkészítése egyfelől, másfelől pedig a nyomozás technikájának egyöntetűségét szorgalmazva, a nemzetközi érintkezést az egyes rendőrhatalóságok között megkönnyíteni. E laboratóriumban nyernének aztán helyet és munkakört a kriminalisztika legjelesebb művelői, kiknek itt mindazon eszközök rendelkezésre állanának, melyek e tudományág intenzív műveléséhez megkívántatnak. Tanulmányaik eredményeiről pedig az intézet szaklapja, illetőleg ennek révén az egyes rendőrségi szaklapok adnának tudósítást.

Reiss programja, amint láthatjuk, nem terjed ki a részletekre, hanem inkább vázlatosan ismerteti a nemzetközi rendőrség leendő főbb feladatait. E vázlat szerű összeállítás is elegendő azonban annak igazolására, hogy egy ily nemzetközi szerv a büntettesek nemzetközi közveszélyes osztályai ellen mily óriási értéket képviselne. Célszerű küzdelem a hivatásos gonosztevők ellen: a megoldandó legaktuálisabb kriminálpolitikai probléma. E kérdés megoldására irányuló törekvésekben eddig is igen sok a nemzetközi egyöntetűség. Remélhetőleg a háború elmúltával, az új kapcsolatok megteremtése, illetve a régiak helyreállítása azt még csak növelni fogja s melyet teljessé s gyakorlatilag igazán értékesé a nemzetközi bűnügyi rendőrség szervezése fog tenni.

(Bűnügyi Szemle, 1915. évf. 7. sz.)